

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Stanowisko

Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych z dnia 13 kwietnia 2023 r.

w sprawie: **pilnej potrzeby podjęcia działań ustawodawczych w zakresie przepisów regulujących zasady finansowania z budżetu gminnego modernizacji oświetlenia dróg publicznych w przypadku gdy właścicielem instalacji jest przedsiębiorstwo energetyczne**

Jako przedstawiciele regionalnych organizacji jednostek samorządu terytorialnego, skupionych w Ogólnopolskim Porozumieniu Organizacji Samorządowych (OPOS), pragniemy wyrazić swoje stanowisko w sprawie pilnej potrzeby legislacyjnej umożliwiającej gminom ponoszenie nakładów na infrastrukturę oświetleniową, do której nie posiada ona tytułu prawnego.

Aktualny stan własności systemu oświetlenia drogowego nadal jest jedną z głównych przyczyn trudności w dysponowaniu przez gminę majątkiem oświetleniowym, bowiem instalacje oświetleniowe są w przeważającej części własnością przedsiębiorstw energetycznych.

Zwykle utrzymanie punktów świetlnych, o którym mowa w art. 3 pkt 22 ustawy prawo energetyczne (Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.), nie obejmuje swym zakresem modernizacji. Obowiązek modernizacji istniejącego oświetlenia, często opartego jeszcze o oprawy z żarnikami rtęciowymi i sodowymi oraz konieczność zapewnienia właściwej jakości technicznej i eksploatacyjnej, wiąże się ze znacznymi nakładami na modernizację punktów świetlnych, a czasami linii przesyłowych. Ponoszone w tym celu wydatki inwestycyjne gmin z racji swej istoty powodowałyby/powodują nie tylko udoskonalenie, ale i jednocześnie zwiększenie wartości obcego majątku.

Wyjaśnienia wymaga kwestia dopuszczalności rozwiązań prawnych odnośnie ponoszenia przez gminy kosztów modernizacji sieci oświetlenia, w świetle obowiązującego prawa, z uwagi na niejednolite rozwiązania i praktyki stosowane w tym zakresie przez poszczególne jednostki samorządu i przedsiębiorstwa energetyczne. Postępowanie niejako „wymuszane” jest potrzebą realizacji zadań własnych gminy takich jak planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, a także finansowanie tego oświetlenia, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo energetyczne. Ponadto art. 18 ust. 1 pkt 4 tejże ustawy obliguje gminę również do planowania i organizacji działań mających na celu racjonalizację zużycia energii oraz promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy. Obowiązek ten wiąże się z ponoszeniem kosztów związanych z modernizacją oświetlenia oraz zapewnieniem właściwej jakości technicznej i eksploatacyjnej. Pod pojęciem finansowania oświetlenia należy rozumieć (zgodnie z art. 3 pkt 22 ww. ustawy) finansowanie kosztów energii elektrycznej pobranej przez punkty świetlne oraz koszty ich budowy i utrzymania.

Zgodnie natomiast z art. 216 ust. 2 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są przeznaczone na realizację zadań określonych w odrębnych przepisach, w szczególności na zadania własne jednostek samorządu terytorialnego. W przypadku gdy instalacja oświetleniowa stanowi własność przedsiębiorstwa energetycznego, gmina nie jest w żaden sposób uprawniona do ponoszenia nakładów ze środków własnych na modernizację punktów świetlnych niebędących jej własnością.

Ponoszone w tym celu wydatki inwestycyjne gmin, z racji swej istoty powodowałyby/powodują nie tylko udoskonalenie, ale i jednocześnie zwiększenie wartości obcego majątku. Zwykłe utrzymanie punktów świetlnych, o którym mowa w art. 3 pkt 22 ustawy Prawo energetyczne, nie obejmuje swym zakresem modernizacji, a jedynie bieżącą konserwację. W świetle obowiązujących przepisów finansowanie przez gminę ze środków własnych modernizacji oświetlenia ulicznego, w przypadku gdy właścicielem instalacji jest przedsiębiorstwo energetyczne, może być uznane za niezgodne z prawem.

Taka opinia wyrażona została przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych w Stanowisku z dnia 25 kwietnia 2008 r. oraz Ministerstwo Finansów.

Jest ono również zbieżne ze stanowiskiem Ministra Gospodarki z dnia 5 kwietnia 2007 r., zgodnie z którym, modernizacja instalacji powinna być realizowana przez jej właściciela w uzgodnieniu z gminami, dla których świadczą usługi oświetleniowe. Nakłady ponoszone przez właściciela sieci energetycznej na jej modernizację powinny zostać sfinansowane ze środków pozyskanych za usługi świadczone gminie w zakresie utrzymania punktów świetlnych na terenie gminy (remonty, konserwacje), tj. w drodze tzw. usługi oświetleniowej zlecaniej przez gminę. Zawarcie umowy na zakup usługi oświetleniowej

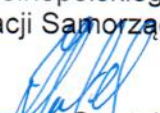
wymaga zastosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655). W takiej sytuacji gmina ponosi jedynie koszty usługi oświetleniowej, co jest zgodne z obowiązującymi przepisami. Wysokość i rodzaj stawek jednostkowych stanowi przedmiot uzgodnień stron umowy.

Pomimo powyższego wiele przedsiębiorstw energetycznych stoi na stanowisku, że zgodnie z Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 roku (III SK 36/10), biorąc pod uwagę przypisany postanowieniami Prawa energetycznego, cel działania gminy, czyli wykonywanie zadania własnego polegającego na finansowaniu oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych, nie można założyć, iż ustawodawca zakazuje gminie finansowania innych elementów infrastruktury oświetleniowej, aniżeli punkty świetlne, jeżeli są one niezbędne do zapewnienia prawidłowego oświetlenia wspomnianych miejsc. Gmina, zgodnie z tą interpretacją ww. wyroku, jest więc w ramach wykonywania swoich zadań własnych, zobowiązana do ponoszenia wszelkich kosztów związanych z infrastrukturą oświetleniową, jeżeli są one niezbędne dla realizacji oświetlenia w danej jednostce samorządu terytorialnego.

W celu uniknięcia powyższych rozbieżności interpretacyjnych przepisów OPOS wyraża pogląd, że zasadnym byłoby wprowadzenie jednoznacznych regulacji prawnych dotyczących modernizacji instalacji oświetleniowej stanowiącej własność przedsiębiorstwa energetycznego przez gminy (z ich majątku), bądź ustalających zasady wzajemnych rozliczeń poczynionych przez gminę nakładów inwestycyjnych z właścicielem sieci – przedsiębiorstwem energetycznym.

Wnosimy zatem o pilne podjęcie działań legislacyjnych, w celu wprowadzenia jednolitych zasad postępowania umożliwiającego legalne, rzetelne i gospodarne działania gmin w zakresie modernizowania oświetlenia przestrzeni publicznej na majątku będącym własnością przedsiębiorstwa energetycznego.

Prezydencja Ogólnopolskiego Porozumienia
Organizacji Samorządowych

Zenon Swatek

Wiceprzewodniczący Zarządu PSST